

Андрій ГУЛЯНЦЕВ,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри вокально-хорового мистецтва
Дніпровської академії музики
Дніпро, Україна
operaandriy@gmail.com

**ГАСТРОЛІ СОЛІСТКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОПЕРИ УКРАЇНИ
АНЖЕЛІНИ ШВАЧКИ НА СЦЕНАХ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ:
ВИКОНАВСЬКИЙ АСПЕКТ**

Історично склалося так, що Катеринослав-Дніпропетровськ-Дніпро є регіоном, який має не тільки промислові здобутки, а й мистецьку славу. Virізняючи тільки такий напрямок, як «Спів», маємо пригадати імена славетних катеринославців - дніпрян: Іван Паторжинський (бас), Марія Сокіл-Рудницька (лірико-драматичне сопрано), Євгенія Вербицька (меццо-сопрано), Костянтин Огневий (ліричний тенор), Нонна Суржина (меццо-сопрано), Григорій Гаркуша (драматичний баритон), Валентина Кочур (меццо-сопрано), Олександр Востряков (драматичний тенор), Валентина Коваленко (драматичне сопрано), Ірина Петрова (меццо-сопрано). До цієї славної когорти вокальних зірок ХХІ ст. відносимо: «Швачка Анжеліна Олексіївна. народна артистка України (2012). Лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка (2016). Народилася 17 липня 1971 р. в м. Дніпропетровську. 1997 року закінчила Національну музичну академію України ім. П.І. Чайковського. У тому ж році стала солісткою Національного академічного театру опери та балету України імені Т. Г.Шевченка» [3].

Гастролі Анжеліни Швачки відбулися на музичних сценах багатьох країн світу, де українська примадонна виконувала такі партії, як: Амнеріс, Фенена, Еболі, Маддалена, Азучена («Аїда», «Набукко», «Дон Карлос», «Ріголетто», «Трубадур» Дж. Верді), Лаура («Джоконда» А. Поніеллі) Зібель («Фауст» Ш. Гуно), Даліла («Самсон і Даліла» К. Сен-Санса), Генрієтта («Пуритане Г. Доніцетті), Анжеліна, Берта («Попелюшка», «Севільський цирульник» Дж. Россіні). Співачка брала участь у Оперних фестивалях м. Малмо (Швеція),

Монреалі (Канада), Сан-Мало (Франція), Ля Шез Дью (Франція), Токіо (Японія). Має фондові записи на Українському радіо.

Гастролі примадонни Національної опери України А. Швачки неодноразово проходили й на сценах Дніпропетровщини. Оскільки першу освіту А. Швачка отримала у Дніпродзержинському музичному училищі зі спеціалізації «хорове диригування» (педагог зі співу – заслужена працівниця культури України Л. Градосельська), то її візити до цього промислового міста відбувалися часто. У листопаді 2005 року відбувся офіційний візит Президента Казахстану Н. Назарбаєва до Дніпродзержинська. Де святкувалося 80-річчя професійно-технічного училища, у якому у 50-ті роки ХХ ст. навчався майбутній державний діяч. А. Швачка, у ті роки – заслужена артистка України, була запрошена узяти участь у урядовому святковому концерті, який відбувся саме у Дніпродзержинську. Співачка виконала Хабанеру із опери «Кармен» Ж. Бізе.

У 2017 році, коли Кам'янський музичний коледж (таку назву має колишнє училище) відзначав 50-річчя навчально-педагогічної діяльності, А. Швачка також співала у ювілейному концерті. Арія Даліли («Самсон і Даліла» К. Сен-Санса), Хабанера («Кармен» Ж. Бізе), українські народні пісні прозвучали у супроводі студентського симфонічного оркестру, яким диригував народний артист України Д. Логвін (також випускник Дніпродзержинського музичного училища).

У 2019 році А. Швачка, як запрошена солістка, виступала у оперній виставі «Кармен» Ж. Бізе Дніпровського академічного театру опери та балету. Ця вистава має цікаву історію. Режисер-постановник, народний артист України Ю. Чайка створив це сценічне видовище ще у 1991 році для гастролей театру містами Франції. Диригентом був знаменитий маестро, кавалер Ордену Почесного легіону Антоніо де Алмейда. Хореограф – заслужений діяч мистецтв України О. Соколов. Співається французькою мовою. У такій редакції вистава виконується й сьогодні.

Маємо зазначити, що А. Швачка виконувала партію циганки Кармен на багатьох оперних сценах планети, та мала шалений успіх. Меццо-сопрано А. Швачки є сильним, гнучким, красивим, насиченим обертонами, вільно перетинає оркестрове звучання. А. Швачка увібрала у цій партії досвід своєї професорки із Національної музичної академії музики ім. П. Чайковського, народної артистки України та СРСР, лауреатки міжнародних конкурсів вокалістів у Тулузі та Софії Г. Туфтїної [1]. Оперна зірка 1960-х-1990-х років, Г. Туфтїна радила свої студентці А. Швачці відтворювати експресивно пластичний малюнок партії, змінювати фізичний вигляд циганки. Під час різноманітних інтерв'ю, надрукованих у Інтернет-виданнях А. Швачка розповідала, що саме Г. Туфтїна допомогла їй зрозуміти особливості натури волелюбної героїні. А. Швачка багато уважно спостерігала за святом фламенко, ретельно вивчала філософію такого видовища, як «бій биків», психологічні якості тореадорів. Саме тому Кармен – Швачка є різноманітною: задерикуватою працівницею тютюнової фабрики, неповторною танцівницею та зіркою таверни Ліласа Пастї, пристрасною у коханні, сміливою та непокірною, ніжною та фатальною. І екзотично красивою.

У дніпровській виставі А. Швачка була лідером, і це відчувалося: і зовнішньо і внутрішньо. Диригент – народний артист України В. Гаркуша. Хозе (Т. Парулава). Ескамільйо (В. Гудзь), Мікаела (Н. Ерьоменко), Фраскіта (Л. Задорожна), Мерседес (Є. Голубева), Дайкайро (О. Прокопенко), Ремендадо (І. Тишков). Сценографія вистави, у якій використані декорації, що відтворюють кориду, сцени розваг у таверні, наповнювала атмосферу конкретним змістом та колористикою. Можна стверджувати, що актрисі притаманне й режисерське розуміння ролі. Тому, мізансцену, у якій, проспівавши Хабанеру, Кармен кидає розгубленому солдату Хозе червону троянду, київська гастролерка вбачала, як наскрізну дію усієї вистави.

Додаючи до образу волелюбної Карменсити своє розуміння жіночої долі, А. Швачка грала не циганку-крадійку, або циганку-бешкетницю. Актриса гра та співала узагальнений символ вільного та всепоглинаючого кохання, яке

руйнувалося в умовах тогочасного, майже дикого суспільства. Селянин Хозе, який закохався без тями у Кармен, а потім з ревнощів її вбив, був різким контрастом до її почуттів, думок, вчинків. І у сцені із другої дії, де Хозе чує звук сурми, страшенно хвилюється, бо має обов'язково повернутися до казарми, Кармен-Швачка не влаштовувала йому традиційні оперні «з'ясування стосунків». Вона розуміла, що їй необхідно відпустити Хозе до помираючої матері, до селянки Мікаели, яка його щиро та віддано кохає. Бо саме це й був той простодушний та нехитрий світ Хозе, у який вона випадково потрапила. Кармен-Швачка насправді не кохала наївного Хозе. Вона просто його випадково пожаліла. А жалість ніколи не замінить кохання – цю квінтесенцію жіночої натури А. Швачка і грала, і співала. У ній актриса розкривала своє «зерно ролі». А її світ – це зовсім інше: вільне життя, контрабандисти, Хабанера, Сегідилья з кастаньєтами, Манзанілья, Циганський танець, гадання на картах. І нове палке кохання, яке на неї вже чекало у персоні тореадора Ескамільйо – сильного та рішучого чоловіка.

У 2023 році Амбасада Італії в Україні сповістила музичну громадськість про дату – 210 років з дня народження Джузеппе Верді. Були проведені різні культурно-мистецькі заходи. На сцені Дніпровської філармонії відбувся святковий тематичний концерт за участю симфонічного оркестру (диригент – народний артист України Д. Логівн), та знаменитих оперних співаків. А саме: народної артистки України А. Швачки, заслужених артистів України О. Фомічової, О. Мельничук. Солісти Національної опери України, вони виконали арії та дуети із опер Дж. Верді. Із вступним словом виступив головний режисер Національної опери України, народний артист України А. Солов'яненко.

Першим номером А. Швачки була пісня Азучени «Stride la vampa» із опери «Трубадур». Зазначимо, що у контексті конкретно оперної вистави ця пісня має свою драматургію: стара циганка Азучена, яку усі навколо вважають божевільною, розповідає жахливу давню історію про украденого хлопчика-немовля у замку графа, та про полум'я, у яке було кинуте нещасну дитину.

Головним емоційно-психологічним наповненням цієї мізансцени є жах, що охоплює увесь циганський табір. У концерті А. Швачка зробила свою персональну режисуру: співачка виконала цю пісню, як Реквієм за материнським горем. Публіка побачила зовсім інший сценічний імідж виконавиці – ефектна та елегантна концертна сукня темного кольору; сучасний макіяж, а не оперний грим; зачіска, а не перука; стримані жести, що ледь-ледь нагадували помах крил пораненого птаха; зосереджена міміка без афектації. Азучена-Швачка предстала пригніченою жінкою, яка ділилася своїм материнським болем, та у співі оплакувала загибель невинної дитини.

Другим номером А. Швачка виконала арію принцеси Еболі «O don fatale» («Дон Карлос»). Інтерпретація цієї арії стала міні-виставою великої оперної актриси-співачки. А. Швачка виконала цей шлягер для меццо-сопрано, як щире каяття жінки-красуні, яка вчинила злочин проти королеви Єлизавети де Валуа. Демонструючи миттєву та стрімку атаку звуку, розкішне вокальне дихання, володіння теситурою, насичене переведення нот у резонатор, красиве та гнучне вібрато, А. Швачка проспівала сповідь принцеси Еболі не як оперну мелодраму, а як трагедію. Її принцеса Еболі щиро каялася у скоєному злочині, звинувачуючи у всьому свою красу.

Гастролі оперної примадонни Анжеліни Швачки сприяли культурному розвитку Дніпропетровщини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Швачка А. Галина Туфтїна : талант співачки і педагога. Спів : навч. посібник / А. К. Терещенко, Н. А. Суржина, Т. О. Швачко [та ін.] ; уклад. А. А. Тулянцев ; Дніпропетр. акад. музики ім. М. Глінки, Нац. всеукр. муз. спілка. - Дніпро : Ліра, 2020. - 138 с.
2. Швачка Анжеліна <https://opera.com.ua/persons/operna-trupa>.
3. Швачка Анжеліна Олексіївна. Лауреати Національної премії. <https://knpu.gov.ua/winners/shvachka-anzhelina-oleksiiivna/>.